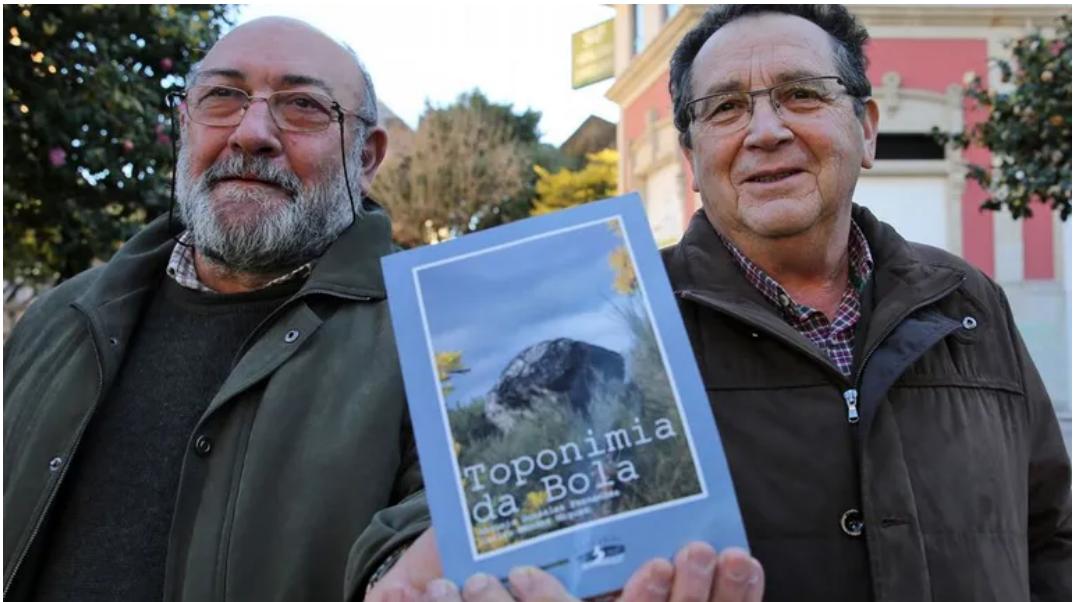

VILAGARCÍA DE AROUSA

De san Munio e tantas outras marabillas que hai na Bola

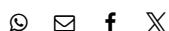
ANTONIO GARRIDO
VILAGARCÍA / LA VOZ

MARTINA MISER

Son das Terras de Celanova pero viven en Vilagarcía e fixeron un libro sobre a toponimia da súa terra

19 ene 2017 . Actualizado a las 05:00 h.

[Comentar · 0](#)

Carlos e Antonio naceron nas Terras de Celanova, un é de Ramirás e o outro da Bola, pero acabaron nos mares de Arousa. Mestres xa xubilados, a terra tíralles. Tíralle tamén do corazón ver como se están a perder os nomes, as lendas, a historia da súa zona. A vida. E decidiron axudar a que a memoria non se estrague. Escribiróno no seu libro no que tratan, segundo din, de «describir a particular forma de ser e de nomear do colectivo social que inserta os veciños do ónoma granítica da Bola».

O libro non se anda con tonterías. Chámase «Toponimia da Bola» e na foto da portada vese o con que lle da nome o concello. Non engaña a ninguén. Unha bola á que seica ían as meigas para facer as súas cousas. Cousas de amor e do demo, claro.

Dúas partes

«Toponimia da Bola» ten dúas partes ben divididas. Na primeira Antonio González e Carlos Méndez fan un minucioso estudio dedicado á orixe, historia e significado dos nomes das aldeas e lugares, o que eles chaman a toponimia maior, e na segunda a toponimia menor.

O libro, como A Bola, é todo un descubrimento. Allí descansa un santo que únicamente se venera nunha parroquia en toda Galicia. Cóntao Clodio González Pérez no limiar. «Un benaventurado cunha haxiografía tan misteriosa que a súa existencia non é máis que unha lenda, que quizais sexa un dos poucos que non está representado en imaxe, nin se sabe a época en que viviu e nin tampouco aparece en ningún santoral, pero ao que acudían os

devanceiros para botar o demo fóra dos corpos doentes». San Munio descansa nun templo onde hai tamén unha cruz de bronce saída dos talleres de Limoges.

«Tratamos de recoller a toponimia e a microtoponimia e tamén os aspectos etnográficos, algo esquecido por todos», apunta Méndez. Un traballo de campo tremendo. Dous anos indo porta a porta. «Había lugares que estaban arrasados por xente que entrou a levar o que lle cadrou. Había que aproveitar os domingos, despois da misa, e tiñamos que identificarnos porque houbo algúun roubo con agresión e os paisanos tiñan medo», destaca Antonio González. Pero cando dicían «‘este é dos nosos’ xa había un café e nos invitaban a volver. A colaboración da xente, da pouca que había, foi extraordinaria», subliña.

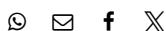
O problema destas cousas é que a memoria merma cos anos e que non hai moita xente nova que a poida manter viva. «Lembro un lugar que lle chamaban O Forriol. Na parte máis antiga quedaban dúas persoas. Un home enfermo e a muller que saía. ¿Con quen contrastamos o que nos dixo aquela muller?», razoa Méndez. E outros xa directamente desaparecidos. Carlos e Antonio miraron como lugares *morrían* neses dous anos de traballo. Pasenío pero sen remedio, «Cabanás, Rozas...», din.

A castaña

O diagnóstico é tan claro como habitual. Non hai iniciativas, nin públicas nin privadas, para parar a sangría. Eles, que coñecen ben a zona, están convencidos de que ten un potencial inmenso. E apuntan claro: a castaña. «Houbo un intento de formar unha cooperativa par aproveitar a castaña e o cogomelo, segundo nos contou a alcadesa, pero quedou niso, na formación. Non houbo ninguén que tirara», anota Antonio. El ten claro o problema. «Falta un empurrón dende arriba. Hai que formar e animar», di.

E Carlos e Antonio seguen desvelando sorpresas. «Intuímos que hai unha parte do Camiño Portugués que viría polo val do Limia porque atopamos o mosteiro de san Munio, que o levaba a orde de Santiago, e moi preto hai unha capela que lle chaman da Virxe da Peregrina, e hai algúun documento no que se di que se chegou a un

¡Oferta por tiempo limitado! Suscríbete por 2€/mes durante 12 meses [Quiero la oferta](#)

[Comentar · 0](#)

También en La Voz

+ El dueño de un taller, a un empleado: «Te ingreso de nómina 1.500 y me devuelves 700 en metálico. Si no te gusta, te vas»

ALBERTO MAHÍA

PSOE y Junts cierran un acuerdo de investidura

Te puede interesar

Recomendado por Outbrain

Lion Days de Peugeot del 1 al 12 de noviembre.
¡Aprovéchalo!

Patrocinado por Peugeot

Top 50 models		Top 50 latest launches	
1	P-SERIES	336.599	+2%
2	TOYOTA COROLLA	195.000	+1%
3	COLF	291.648	+6%
4	CIVIC	262.158	+6%
5	NISSAN ROGUE	260.300	+7%
6	RAV4	249.390	+9%
7	CR-V	244.200	+9%
8	PASSAT/MAGOTAN	235.456	+10%
9	HR-V/V-NV-VEZEL	220.910	-6%
10	GOLF	203.800	+10%
11	DAIHATSU TERIOS	195.000	+10%
12	NISSAN QASHQAI	193.000	+10%
13	SILVERADO	190.400	+1%
14	POLO	192.751	+4%
15	ESCAPE/KUGA	181.197	+1%
16	HONDA CR-V	164.559	+3%
17	AVANTAGE/ELANTRA/155	160.200	+7%
18	FOCUS	178.101	-10%
19	RAM PICKUP	175.363	-12%
20	BMW 3-SERIES	172.533	+2%
21	TUCSON	170.440	+2%
22	HONDA HONDA HR-V	168.000	+1%
23	C-CLASS	161.915	-5%
24	DS 7 CROSSBACK	158.000	+1%
25	BORA/JETTA/SAGITAR/VENTO	152.696	-9%
26	PISTA	145.725	-5%
27	LOGAN	142.000	+1%
28	ACCORD	141.655	-8%
29	GTI	141.659	+1%
30	JAZZ/FIT	141.455	-2%
31	LAVIDA	139.015	-13%
32	ODYSSEY	137.000	+10%
33	IMPREZA/WRX/STI/XV	137.344	+14%
34	SPORTAGE	136.000	+1%
35	OCTAVIA	133.504	-1%
36	MATIZ/CARAVELLE	132.662	+8%
37	TOURAN/CLASICO/ALMERA	131.000	+10%
38	GLC-CLASS/COUPE	129.716	+2%
39	RAV4	128.000	+10%
40	RAV4	127.000	+10%
41	RAV4	126.000	+10%
42	RAV4	125.000	+10%
43	RAV4	124.000	+10%
44	RAV4	123.000	+10%
45	RAV4	122.000	+10%
46	RAV4	121.000	+10%
47	RAV4	120.000	+10%
48	RAV4	119.000	+10%
49	RAV4	118.000	+10%
50	RAV4	117.000	+10%

¿Cuánto vale mi coche? Eche un vistazo aquí (quizá se sorprenda)

Patrocinado por TrendingResults

